

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΚΟΝΙΤΣΗΣ

Οἱ ἀρχαιότερες τουρκικὲς ἐπιγραφές τῆς Κονίτσης, κατὰ τὶς πληροφορίες πὺν ἔχουμε ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς Κονιτσιῶτες, ὑπῆρχαν στὸ τζαμί «Χουσεῖν Σιάχ», τὸ ὁποῖο βρισκόταν δίπλα στὴν Κεντρικὴ Ἀγορὰ, ἐκεῖ πὺν ὑψώνεται σήμερα ὁ Ἱερός Ναός τοῦ Ἀγίου Κοσμᾶ. Τὸ τζαμί αὐτὸ ἦταν κτίσμα τοῦ σουλτάνου Βαγιαζήτ τοῦ δευτέρου καὶ οἱ ἐνεπίγραφες (μὲ ἐπίχρυσα γράμματα) μαρμάρινες πλάκες του πρέπει νὰ ἦταν μεγάλης ἀξίας, διότι ὅταν τὸ τζαμί αὐτὸ μαζί μὲ τὸν περίβολο καὶ τὸ νεκροταφεῖο του πούληθηκε ἀπὸ τὸ κράτος ἀντὶ 27.000 δραχμῶν κατὰ τὸ 1926—27 ὁ ἀγοραστής του τὶς πούλησε στὸν γνωστὸ Τουρκαλβανὸ (Κονιτσιώτη) Τεκὴ μπέην Φράσιαρην γιὰ 30.000 δραχμές. Κέρδισε δηλαδὴ (ἀπέκτησε) δωρεὰν τὸ κτῆμα καὶ ἐπιπλέον τρεῖς χιλιάδες δραχμές. Ὁ δὲ Τεκὴ μπέης τὶς μεταπούλησε σὲ ξένους ἀρχαιοκαπήλους ἀντὶ τοῦ ποσοῦ τῶν ἑκατὸ! χιλιάδων δραχμῶν καὶ φυγαδεύτηκαν στὸ ἐξωτερικὸ μὲσω Ἀλβανίας.

Δυστυχῶς δὲν μπορέσαμε νὰ ἀνεύρωμε τὰ ἴχνη των καὶ νὰ ἀποκτήσουμε φωτογραφίες των. Τὸ ἐπίσημο κράτος καὶ ἡ ἀρχαιολογικὴ ὑπηρεσία τῆς ἐποχῆς ἐκείνης (γύρω στὰ 1930) οὔτε κἂν ἔδιναν σημασία γιὰ τέτοια πράματα...

Καὶ στὸ τζαμί τῆς Κάτω Κονίτσης, πὺν κτίτοράς του ἦταν ὁ σουλτάνος Σουλεϊμάν ὁ Μεγαλοπρεπεῆς (1536—37), ὑπῆρχε ὡραία ὑπέρθυρη ἐπιγραφή πὺν ἐξαφανίστηκε ἐπὶ κατοχῆς καὶ ἄλλη ἔξω στὴ βρύση του μὲ χρονολογία 1723 πὺν τὴν ἐξαφανίσανε πρὶν προλάβουμε νὰ τὴν φωτογραφίσουμε.

Ἐνεπίγραφες πλάκες ὑπῆρχαν κυρίως: στὸν τεκὲ τοῦ μπαμπᾶ Ὀσμάν στὴν Ἀπάνω Κόνιτσα, στὸ νεκροταφεῖο πὺν ἦταν ἐκεῖ πὺν εἶναι ἡ σημερινὴ κεντρικὴ πλατεῖα, στὸ νεκροταφεῖο τοῦ τζαμιοῦ τῆς Ἀγορᾶς πὺν προαναφέραμε, στὰ σαράγια καὶ ἀρχοντικά τῶν μπέηδων καὶ στὰ νεκροταφεῖα τοῦ τζαμιοῦ καὶ τοῦ τεκὲ τῆς κάτω Κόνιτσας, καθὼς καὶ σὲ τουρμπέδες (τάφους — μαυσωλεῖα) διαφόρων μπαμπάδων καὶ ντερβίσηδων.

Δυστυχῶς ὅμως, μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴ τῶν πληθυσμῶν, ἀπὸ τὰ 1924—25 καὶ δῶθε, κατεστράφηκαν καὶ ἀρπάχτηκαν οἱ πιὸ πολλές ἀπὸ τοὺς ἀδαεῖς συμπατριῶτες μας — πρόσφυγες καὶ ντόπιους — καὶ χρησιμοποιήθηκαν γιὰ οἰκοδομικὸ ὑλικό...

Ὅταν ἐμεῖς ἐνδιαφεροθήκαμε γιὰ τὴν φωτογράφιση καὶ περισυλλογὴ των ἦταν ἀργά. Ἐν τούτοις ὅμως, κατορθώσαμε νὰ περισυλλέξουμε ἀρκετές, καὶ φροντίσαμε μὲσω τοῦ φίλου, τότε ἐφόρου Βυζαντινῶν ἀρχαιοτήτων, κ. Π. Βοκοτόπουλου, νὰ μεταφερθοῦν εἰς τὸ μουσεῖο Ἰωαννίνων. Μερικὲς μάλιστα, μάθαμε πὺς εἶχαν φυγαδευτεῖ στὴν Ἀθήνα ἀπὸ τὸν μηχανικὸ πὺν ἀνέσκαψε τὸ τουρκικὸ νεκροταφεῖο γιὰ νὰ χτίσει τὴν ἐκκλησία τοῦ Ἀγίου Κοσμᾶ. Τὸ ἀναφέραμε στὸν κ. Βοκοτόπουλο καὶ ὅπως μᾶς πληροφόρησε, ἐφρόντισε καὶ ἐπανῆλθαν στὰ Γιάννενα στὸ μουσεῖο. Αὐτὲς τὶς τελευταῖες δυστυχῶς δὲν τὶς φωτογραφήσαμε. Ἐπιφυλασσόμεθα νὰ τὸ κάνουμε προσεχῶς καὶ νὰ τὶς δημοσιεύσωμε μαζί μὲ μερικὲς ἄλλες πὺν ἔχουμε ἀμετάφραστες καὶ πιθανὸν καὶ μὲ νεώτερες πὺν θὰ ἀνακαλύψωμε, διότι ὑπάρχουν ἀρκετές ἀκόμη χτισμένες σὲ τοίχους, σὲ σκαλοπάτια καὶ σὲ πλακόστρωτα σπιτιῶν...

Γιὰ τὶς τουρκικὲς αὐτὲς ἐπιγραφές (ἐπιτύμβιες κλπ.) τῆς Κονίτσης κάναμε

λόγο και σὲ μιὰ ἐκτεταμένη ἐργασία μας πὺ δημοσιεύτηκε στὴν ἑφημερίδα «Πρωϊνὸς Λόγος» πρὸ δεκαετίας (7-3-1969 καὶ ἑφεξῆς) μὲ τὸν τίτλο: «Μνημεῖα καὶ ἱδρύματα μουσουλμανικῆς λατρείας καὶ Μουσουλμάνοι ἱερωμένοι στὴν Κόνιτσα», καθὼς καὶ σὲ ἄλλη πὺ δημοσιεύτηκε στὰ «Πρωϊνὰ Νέα» 26-1-1973 καὶ ἑφεξῆς μὲ τὸν τίτλο «Οἱ Μουσουλμάνοι τῆς Κονίτσης» (Ἡ ἱστορία καὶ τὰ ἦθη καὶ ἔθιμά των).

Καὶ στὶς δύο αὐτὲς ἐργασίες μας πήραμε ὕλικὸ ἀπὸ τὶς ἐπιγραφές πὺ θὰ δημοσιεύσουμε πιὸ κάτω, ἀλλὰ καμιά δὲν δημοσιεύσαμε ὀλόκληρη καὶ αὐτούσια, διότι δὲν τὶς εἶχαμε ἀκόμη μεταφράσει ἐντελῶς. Γιὰ νὰ τὶς συγκεντρώσουμε, νὰ τὶς φωτογραφίσουμε καὶ νὰ τὶς μεταφράσουμε πέρασε ὀλόκληρη σχεδὸν εἰκοσαετία. Ἀποτανθήκαμε σὲ διάφορους Τούρκους καὶ τουρκομαθεῖς τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῆς Θράκης, ἀλλὰ οἱ μεταφράσεις πὺ μᾶς ἔκαναν διέφεραν αἰσθητὰ μεταξύ των. Οἱ μόνοι πὺ μᾶς βοήθησαν θετικὰ ἦταν: ὁ ἄλλοτε διευθυντῆς τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἀγκύρας καθηγητῆς κ. Ἀντνὰν Ὀτουκὲν καὶ ὁ καθηγητῆς τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου Κομοτηνῆς κ. Χασὰν Πατσαμάν, πρὸς τοὺς ὁποίους ἐκφράζομε κι' ἀπ' ἐδῶ τὶς εὐχαριστίες μας.

Παράλληλα ὅμως χρειάστηκε νὰ ἀσχοληθεῖ καὶ ὁ ὑποφαινόμενος μὲ τὰ τουρκο - ἀραβο - περσικά. Νὰ προμηθευτεῖ λεξικά καὶ γραμματικὲς καὶ νὰ ἐκμάθει τὸ ἀραβικὸ ἀλφάβητο μέχρι τοῦ σημείου, ὅχι μόνον νὰ διορθώσῃ τὶς ἀσυμφωνίες τῶν μεταφράσεων τῶν κειμένων, ἀλλὰ καὶ μόνος του νὰ μεταφράσῃ τὶς εὐκολώτερες καὶ μικρότερες ἐπιγραφές. Τὶς παραδίνει λοιπὸν στὸ φῶς τῆς δημοσιότητος, πιστεύοντας ὅτι θὰ εἶναι χρήσιμες τόσο σ' ἐκείνους πὺ θὰ ἀσχοληθοῦν μὲ τὴν ἱστορία τῆς περιοχῆς ὅσο καὶ στοὺς εἰδικούς ἐρευνητές.

Ἐπιτύμβια ἐπιγραφή τοῦ Γιακοῦπ Ἀγᾶ. Ἔτος 1705. Ἀπὸ τὸ νεκροταφεῖο τοῦ Τζαμιοῦ τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζήτ Β' τοῦ ἐπονομαζόμενου («Χουσεῖν Σιάχ»), πὺ ἦταν δίπλα στὴν Ἀγορὰ (νῦν Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίου Κοσμᾶ Αἰτωλοῦ).

(Ἐνθάδε κείται)

Ὁ εὐτυχῆς μάρτυρας (ὁ ἀποθανὼν ὑπὲρ τῆς πίστεως), ὁ ἐπιτυχὼν τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν πόθων του καὶ εὐεργετηθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὁ σεβαστὸς καὶ ἀείμνηστος Γιακοῦπ Ἀγᾶς. (Ἀπαγγείλατε) διὰ τὴν ψυχὴν του τὴν ἐπιμνημόσυνον δέποιον (φατιχά).

Ἔτος (ἐγίρας) 1117 = 1705 μ.Χ.

Ἐπιτύμβια ἐπιγραφή τῆς Ἀἰσὲ Μπατζιή¹

Κατὰ τὸ ρητὸν τοῦ Προφήτου

Ἡ ἐπίσκεψις ἐπὶ τῶν τάφων, συντελεῖ εἰς τὸ νὰ συγχωροῦνται αἱ ἁμαρτίαι. Κάνετε μίαν δέποιον (ἀπαγγείλατε ἓνα φατιχά), διὰ τὴν εὐγενῆ ψυχὴν τῆς Ἀἰσὲ Μπατζιῆς τὴν ἔχουσαν ἀνάγκην τῆς θείας εὐσπλαχνίας.

Ἔτος (ἐγίρας) 1161 = 1748 μ.Χ.

1. Μπατζιή σημαίνει σύζυγος σείχη ἢ δεοβίση καὶ «ἀδελφή» μεταξύ καλογραιῶν.

Ἐπιτύμβια ἐπιγραφή τοῦ Ἰσλιὰμ μπέν

Ἀπαγγείλατε μίαν δέσιν (εἰς ἀνάπαυσιν τῆς ψυχῆς) τοῦ ἀποθανόντος, τοῦ μακαρίτου Ἰσλιὰμ μπέν υἱοῦ τοῦ Γιακούπ μπέν.

Τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ ἐπ' αὐτόν.

Ἔτος (ἐγίρας 1166 = 1753 μ.Χ.

Ἐπιτύμβια ἐπιγραφή τοῦ Ἰμπραχίμ μπέν

Ἀπαγγείλατε μίαν δέσιν, εἰς ἀνάπαυσιν τῆς ψυχῆς τοῦ ἀποθανόντος, τοῦ μακαρίτου Ἰμπραχίμ μπέν υἱοῦ τοῦ Ἰσλιὰμ μπέν.

Τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ ἐπ' αὐτόν.

Ἔτος (ἐγίρας) 1187 (μήνας Ἰούνιος) = 1773 μετὰ Χριστόν.

Σημείωσις: Πιθανὸν ὁ ἀνωτέρω Ἰμπραχίμ νὰ ἦταν υἱὸς τοῦ Ἰσλιὰμ μπέν υἱοῦ τοῦ Γιακούπ μπέν πὺν ἀπεβίωσε τὸ ἔτος 1753.

Μία ἐπιγραφή (ἐπιτύμβια) χωρὶς ὄνομα καὶ χρονολογία, ἀπὸ τὸ νεκροταφεῖο τοῦ τζαμιοῦ Ἀγορᾶς

«Ὁ θάνατος καὶ τὰ ἐντάφια (ὄκοῦν) ὡς κήρυγμα πρὸς τοὺς πιστοὺς (μουσουλμάνους)».

Ἐπιτύμβια ἐπιγραφή τῆς Ζουλεϊχὰ (Νεκροταφεῖο τζαμιοῦ Ἀγορᾶς)

1. (Ἀπαγγείλατε) διὰ τὴν (εὐγενῆ;) ψυχὴν (τῆς ἐνθάδε κειμένης) μίαν ἐπιμνημόσυνον δέσιν.

2. Ὁ σκοπὸς (πρόθεση) τῆς ἐπισκέψεως (εἰς τὸν τάφον) ἄς εἶναι μόνον ἡ παράκλησις τοῦ ἐπισκέπτου (ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς της).

3. Ἄν αὐτὸς ὁ τόπος (τοῦ τάφου) εἶναι σήμερα γιὰ μένα (ἡ κατοικία μου), αὔριο θὰ εἶναι καὶ γιὰ σένα.

4. Ζουλεϊχὰ θυγατέρα τοῦ Ἰμπραχίμ, ἔτος 1216 = 1810 μετὰ Χριστόν.

Ἐπιτύμβια τῆς Σεϊντέ χανούμ (Νεκροταφεῖο τοῦ Τεκὲ Κάτω Κονίτσας)

Ὁ Θεὸς μόνον εἶναι ἀθάνατος

«Τὸ τέλος τῆς ζωῆς μου προῆλθε ἀπὸ τὴν πληγὴν ἢ ὁποία κατέφαγε τὰ σωθικά μου».

Ἐφυγε μέσα ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ καὶ προξένησε μεγάλη θλίψη στὴν καρδίαν τοῦ πατέρα της, ἡ κόρη τοῦ Χασάν μπέν Ζαδὲ υἱοῦ τοῦ Σουλεϊμάν μπέν ἢ Σεϊντέ χανούμ. (Ἀπαγγείλατε) διὰ τὴν ψυχὴν της ἕνα φατικὰ (ἐπιμνημόσυνη δέση).

Ἔτος (ἐγίρας) 1240 = 1825 μετὰ Χριστόν.

Ἐπιγραφή ἀπὸ τὸν τάφο τῆς Σελιμέ χανούμ (Νεκροταφεῖο τζαμιοῦ Χουσεϊν Σιάχ «Ἀγορᾶς»)

1. Δυσανάγνωστος. Πιθανόν: «Τοῦτος εἶναι ὁ τάφος».

2. τῆς εὐγενοῦς ἀοιδίμου καὶ συγχωρημένης ἀπὸ τὸν Θεό,

3. καί (ἤδη) κατοίκου τοῦ Παραδείσου Σελιμέ χανούμ.
4. Ἀπαγγείλατε διὰ τὴν ψυχὴ τῆς ἑνα φατιχὰ (ἐπιμνημόσυνη δέηση).
5. Ἔτος (ἐγίρας) 1245 = 1830 μετὰ Χριστόν.

Ἐπιτύμβιο τοῦ Ταχῆρ Τσάνου Ἀργυροκαστρίτη (Νεκροταφεῖο τοῦ Τεκὲ Κάτω Κονίτσας)

1. Ἀπὸ τὸν (παρόντα) φθαρτὸ κόσμον εἰς τὸν αἰώνιον,
2. ἀπεδήμησε ὁ μακαρίτης
3. καί συγχωρημένος (καί ἤδη) κάτοικος τοῦ Παραδείσου,
4. Ταχῆρ (ἢ Ζαχῆρ) Μπεχαῆ Τσάνος Ἀργυροκαστρίτης.
5. Ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς εὐγενοῦς ψυχῆς του,
6. ἡ (παροῦσα) δέηση. Ἔτος (ἐγίρας) 1255 = 1840 μ.Χ.
7. Τῆ 3ῃ τοῦ (σεληνιακοῦ) μηνὸς Τζεμαζήλ ἐβέλ.

Ὑπέρθυρος ἐπιγραφή τοῦ ἀρχοντικοῦ τοῦ Χουσεῖν μπέν Σίσκου

ὦ, Σῶτερ (θεέ), ἡ μύστα τοῦ Κορανίου
 Ἐν ὀνόματι τοῦ θεοῦ τοῦ οἰκτίρμονος καὶ ἐλεήμονος.
 ὦ παντοδύναμε (θεέ), ὁ ἀνοίγων τὰς θύρας.
 Ἄνοιξόν μας τὰς καλὰς θύρας.
 Ὁ ἰδιοκτῆτης τοῦ κτιρίου
 Σουλεϊμάν υἱὸς Μεχμέτ.
 Ἔτος (ἐγίρας) 1261 = 1845 μ.Χ.

Ἐπιτύμβια ἐπιγραφή τοῦ Ντερβίς Ταλίμπ

1. Καυχώμενος ὅτι ὑπῆρξεν ἡ σκόνη κάτω ἀπὸ τὰ πέλματα τῶν στενῶν συγγενῶν τοῦ Προφήτου¹,
2. ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος, καὶ γενναῖος ἀγωνιστῆς τῆς πίστεως, ὁ ντερβίσης Ταλίμπ,
3. εὔρε (ἀπέκτησε) τὴν δυνατότητα νὰ διδαχθῆ (πολλὰ πράγματα), ἀπὸ τὴν ἐξοχότητά του², (δι' ἐνοράσεως)
4. καὶ ἔτσι νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν ἐπιστήμη (τὴν σοφία) καὶ τὴν ἀρετή,
5. καὶ νὰ μεταφράσῃ τὸ βιβλίον «Χαντικὰτ οὐς Σουαντὰ» τοῦ Φουζουλῆ³,
5. με πολὺν μόχθον καὶ ἐργασία, εἰς τὴν Ἀλβανικὴν (μὲ λατινικοὺς ἢ ἑλληνικοὺς χαρακτῆρας ἄραγε;)
7. τὸ ὁποῖον ἐτελείωσε κατὰ τὸ ἔτος 1255 (1839), μὲ τὴν βοήθειαν τῆς ἐξοχότητος (ἀγιότητος) του⁴.
8. Κατέστη δὲ διάσημος εἰς τὸν κόσμον, ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν ἕως τὴν Δύσην.
9. Τοῦτο τὸ ἔργο ἐχαροποίησε ὅλους τοὺς φίλους⁵ Ἀλβανούς.
10. Ἡ ὑπηρεσία του (πρὸς τὴν Ἰσλαμικὴν πίστην) ἐξετιμήθηκε ἐπίσης ἀπὸ τοὺς ἀπογόνους τοῦ Προφήτου.
11. Ἐνα φῶς (μία γνῶσις) διαχύθηκε στὸν οὐρανόν, ὁ Χιλμῆ εἶπε τὴν χρονολογίαν (μᾶλλον ἔγραψε τὸ χρονικόν).

12. Ὁ ντερβίσης Ταλίμπ ἐδημιούργησε (ἀνεζωογόνησε) τοῦτο τὸ μοναστήρι (τεκέ), λέγοντας «Χού»⁶.

(Χρονολογία ἐγίρας) 1261 = 1845 μ.Χ.

1. Τῆς οἰκογένειας δηλαδή τοῦ Μωάμεθ, τῆς θυγατρὸς του Φατιμᾶς, τοῦ γαμβροῦ του Ἄλῃ, καὶ τῶν ἐγγονῶν του Χασάν καὶ Χουσεῖν.
2. Τὸν Χατζῆ Μπεκτὰς Βελῆ (1210—1270) τὸν ἰδρυτὴ τῆς αἰρέσεως τῶν Μπεκτασήδων.
3. Μεγάλος Τοῦρκος ποιητὴς 1494—1555.
4. Τοῦ Χατζῆ Μπεκτὰς Βελῆ.
5. Ἐκείνους πὺ ἀγαποῦν τὸν Ἄλῃ τὸν γαμπρὸ τοῦ Προφήτου.
6. Αὐτός, ὁ Θεός, τὸ ἄρρητον ὄνομα τοῦ Θεοῦ.

Ἐπιτύμβια ἐπιγραφή τῆς Χαντιτσέ χανούμ

1. Ἀπὸ τὴν πρόσκαιρη ζωὴ, στὸν κόσμον τῆς αἰωνιότητος μετέβη.
2. ἡ ἀείμνηστη, ἡ μακαρίτισσα καὶ ἀπὸ τὸν θεὸ συγχωρημένη,
3. ἡ (νῦν) κάτοικος τοῦ Παραδείσου,
4. ἡ Χαντιτσέ, θυγατέρα
5. τοῦ Σιαχίν μπέη Ντελβινιώτου,
6. (... σύζυγος;) τοῦ Χαλήλ Μεχμέτ.
7. Διὰ τὴν ψυχὴ της (ἄς ἀπαγγελθῆ) ἡ δέση.
8. Ἔτος (ἐγίρας) 1277 = 1861 μ.Χ. τῆ 10ῃ Μουχαρέμ.

Ἐξωτερικὴ κτιτορικὴ ἐπιγραφή τοῦ τουρκικοῦ σχολείου Κάτω Κονίτσας

Ὁ ἰδρυτὴς τοῦ παρόντος, ὡς δημιουργὸς καλῶν ἔργων, ὁ σεῖκης Τουραμπή, ἐπεθύμησε τὴν ἀνίδρυσιν ἑνὸς τοιοῦτου σχολείου.

Τὸ ἀξιότιμο καὶ ἐνάρετο αὐτὸ πρόσωπο, ἐξ αἰτίας τῆς ἀγαθοεργίας του, μᾶς ἐνεθύμησε (χωρὶς τυμπανοκρουσίες) τὴν ἄκρα γενναιοδωρία τοῦ Χατίμ¹.

ἘϞ Ριφὰτ (ποιητὰ τῶν παρόντων στίχων), ἀποκαλύπτει τὴν χρονολογία (τῶν ἐγκαινίων τοῦ σχολείου) μὲ σκοπὸν νὰ προσελκύσῃ τὴν καλωσύνη τοῦ Θεοῦ².

Αὐτὸς ὁ θαυμάσιος καὶ χαρούμενος τόπος, εἶναι τὸ λίκνον τῆς μαθήσεως καὶ τῆς σπουδῆς.

Ἔτος (ἐγίρας) 1286 = 1869 μ.Χ.

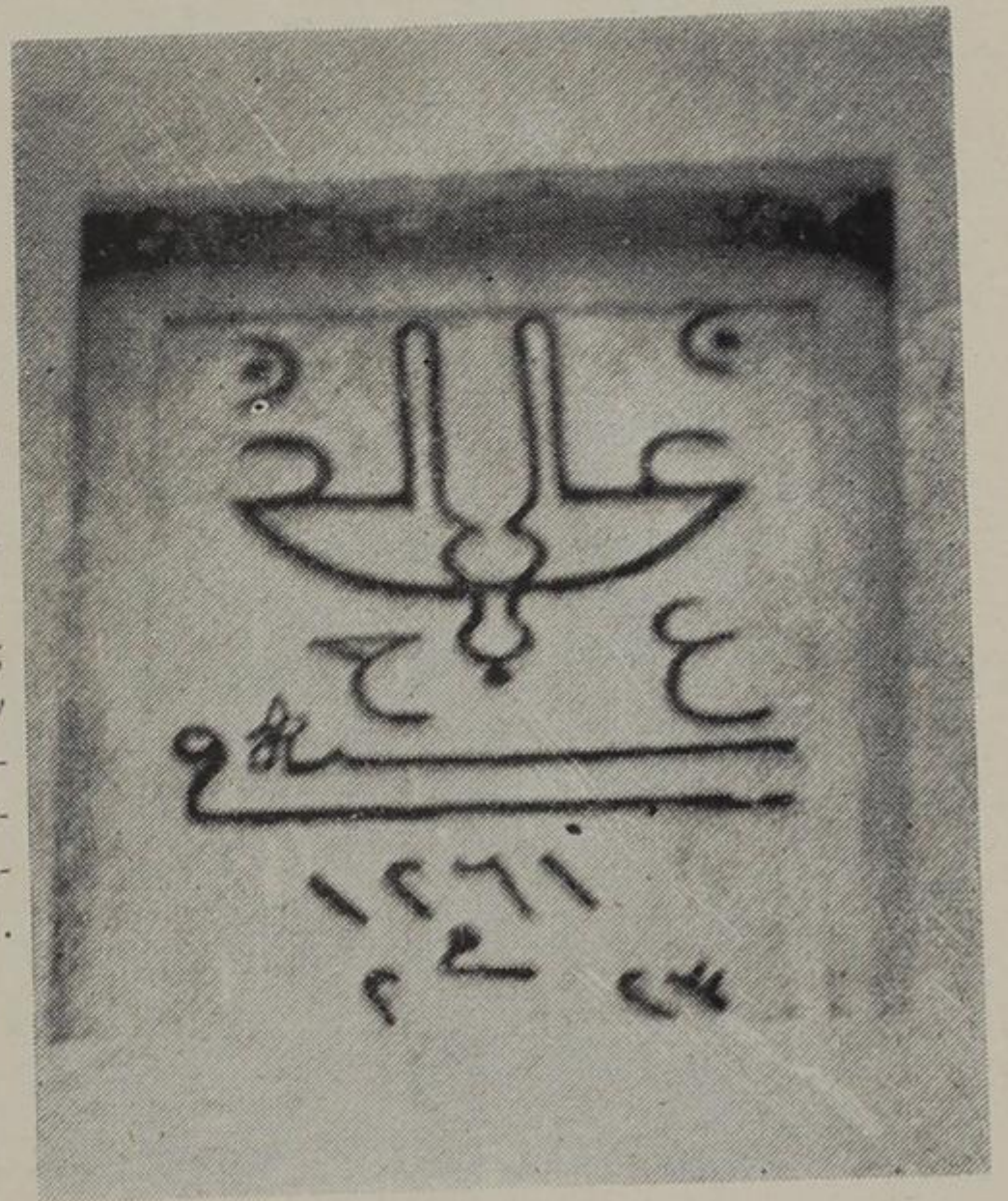
1. Χατίμ Ταί περίφημος ἄραβας ποιητὴς τοῦ ἕκτου μ.Χ. αἰῶνος. Τὸ ὄνομά του ἀποτελεῖ σύμβολον γενναιοδωρίας μεταξὺ τῶν μουσουλμάνων.
2. Ἀσφαλῶς ὑπὲρ τοῦ εὐεργέτου.

Μία ἐπιγραφή ἐντοιχισμένη στὸν μπεκτασὴ Τεκέ «Μπαμπὰ Χουσέν» Κάτω Κονίτσας

1. Μὲ δωρεά, ἐπιμέλεια καὶ φροντίδα τοῦ Σεῖκη Τουραμπή,
2. ἀνηγέρθη (ἀνεκαινίσθη) τὸ παρὸν σχολεῖο καὶ ἐξεπληρώθη ὁ διακαὴς πόθος καὶ ἡ ἐπιθυμία του.
3. Ἡ γενναιοδωρία, ἡ προσπάθεια καὶ ἡ πράξη τοῦ ἀγαθοῦ αὐτοῦ προσώπου,

4. πού ἐνήργησε ἀθόρυβα καὶ ἐκ τοῦ ἀφανοῦς, μᾶς ἐνθυμίζει τὸν ὑπερβολικὰ γενναιόδωρο Χατήμ.
 5. Εὐχή, παράκληση καὶ ἐπιθυμία τοῦ Ριφάτ (ποιητοῦ τῆς ἐπιγραφῆς) εἶναι

Μία ἐνδιαφέρουσα τυπικὴ ἐπιγραφὴ (ὑπέρθυρος δεξιὰ) ἐπὶ τῆς οἰκίας Σιαῖμβεη ἄνω Κονίτσης. Τὸ ὄνομα τοῦ τετάρτου Χαλίφη Ἀλῆ ἐγγεγραμμένο συμβατικά. Χρονολογία Ἐγίρας 1261. Χριστιανικὴ 1845. (Σημ. Ὁ Χαλίφης Ἀλῆ ἦταν ἰδρυτὴς τῆς αἵρέσεως τῶν Μπεκτασήδων. Ἡ αἵρεση τῶν μουσουλμάνων μπεκτασήδων ἦταν διαδεδομένη μεταξὺ τῶν Τουρκαλβανῶν καὶ ὁ Τεκὲς τῆς Κονίτσης «Μπαμπᾶ Χουσέν» ξακουστὸς σ' ὅλη τὴν Ἡπειρο καὶ Ἀλβανία).

νὰ ἀποθαναιστῆ τὸ ἱστορικὸ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ σχολείου.
 6. Τοῦτος ὁ εὐτυχὴς τόπος εἶναι ἡ ἐστία τῶν γραμμάτων καὶ τῆς σπουδῆς. Ἔτος (ἐγίρας) 1286 = 1869 μ.Χ.

Ἡ παροῦσα ἐπιγραφὴ εἶναι παραλλαγή τῆς προηγουμένης. Πιθανὸν ὅτι κατασκευάστηκε πρώτη, ἀλλὰ ἐπειδὴ εἶναι κακοχαραγμένη καὶ δυσανάγνωστη τοποθετήθηκε στὸν τεκέ καὶ ἐγινε ἄλλη πρὸ καλλιτεχνικὴ γιὰ τὸ σχολεῖο.

Ἐπιγραφὴ παλαιοῦ ὀρολογίου Κονίτσης ἀχρονολόγητη (τῶν μέσων περίπου τοῦ 19ου αἰῶνος)

Ὁ δημιουργὸς τῆς δωρεᾶς καὶ εὐεργέτης, Ἰμπραῖμ Βέν Ζαδές (τίτλος εὐγενείας) ..... (πολὺ δυσανάγνωστος).

Ἐπιγραφὴ: Ὑπάρχει πάντοτε μία αἰτία δι' ἕκαστον πρᾶγμα (διὰ τὸ κάθε τι).
 Δερβίσης Χασάν.

Ἔτος (ἐγίρας) ..... 8 (πιθανὸν 1288 = 1871).

Σημείωσις: Ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει ὑποστῆ ζημίες ἀπὸ κτυπήματα κλπ. καὶ μόνον ὁ καθηγητῆς κ. Ὁτουκέν κατόρθωσε νὰ τὴν ἀναγνώσῃ.

Ἐπιτύμβια ἐπιγραφὴ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Τουραμπῆ Γκιούλ Μπαμπᾶ, ἡγουμένου τοῦ Μπεκτασῆ Τεκὲ «Μπαμπᾶ Χουσέν» Κάτω Κονίτσης

(Ὁ ἐνθάδε κείμενος) εἶναι ὁ ὁδηγὸς εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας, καὶ ἀ-

ληθινός υπηρέτης (οικονόμος) του Θεού.

Τέκνο των απογόνων (της οικογενείας) του Μωάμεθ¹ είναι ο αγαπημένος του Μουσταφά¹.

Ο καλώς γεννηθείς από τον πρωινό ήλιο², και διεισδύσας εις τὰ μυστήρια του Θεού.

Έκοσμήθη με τὰ ἄνθη του φωτός και της αγιότητας³ αυτό είναι τὸ μυστήριον του ἥρωος τούτου³. Κατέχει (ὁ ἐνθάδε κείμενος) τὸν στέφανον (στέμμα) του Ἰμάμη, και είναι ὁ λύχνος του λαοῦ τῶν ἐναρέτων (τῶν ἐχόντων καθαρὰν καρδιαν).

Εἶναι⁴ εὐγενής, ἀγαθός, γενναιοδωρος και ἀνεξίκακος. Ἡ ἄφιξις του εις τὸν Τεκέ (μοναστήρι) της Κόνιτσας ἐχαροποίησε ὅλον τὸν κόσμον.

Εἶναι ὁ ἅγιος και ἀγωνιστής (της πίστεως) ὁ πλέον ἰσχυρός, ὁ ὁποῖος ἀπόλαυσε τὴν εὐτυχία νὰ εὐρεθῆ ἐπὶ της ὁδοῦ τὴν ὁποῖαν ἀκολούθησε ὁ Ἄλῆς (ὁ γαμβρός του προφήτου).

Σάχης (ἀνώτατος τίτλος της αἰρέσεως τῶν Μπεχτασήδων) γεννηθείς ὑπὸ τὸν ἀστερισμὸν τῶν ἁγίων.

Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ἐγνώρισε πρόοδον και εὐημερίαν ὁ Τεκές⁵ είναι ὁ ὀδηγός ἐπὶ της ἀληθείας και του δικαίου.

Δέν ὑπάρχει ὁμοίος του εις τὴν ὁδὸν (κανόνα) της θρησκευτικῆς τάξεως⁵.

Ὁ Θεός του διεβίβασε τὰ μυστικά του με ἀληθῆ οὐρανίαν κλήσιν.

Κατενόησεν (αὐτός) τὸ σημεῖον Β⁶, τὴν οὐσίαν του Κορανίου⁷ και τὴν ἰδιωματικὴ (ἀπόκρυφη) γλῶσσα τὴν λεγομένη «Κουσοντιλλί»⁸.

Ἐτοῦτος είναι ὁ τάφος του Τουραμπῆ Γκιούλ Μπαμπά (ἀγνοῦ σὰν τριαντάφυλλο), του κατέχοντος μερικὰ ἀπὸ τὰ χίλια και ἓνα προτερήματα του Θεοῦ.

1288 Ρεμπιούλ — Ἀχῆρ (Ἰούλιος 1871).

1. Ἐπίθετο του Προφήτου ποὺ σημαίνει ἐκλεκτός.
2. Μία ἔκφραση προερχόμενη ἀπὸ ρητὸ του κορανίου.
3. Του γαμβροῦ του Προφήτου Μωάμεθ και τετάρτου Χαλίφου Ἄλῆ.
4. Οἱ μουσουλμάνοι πιστεύουν ὅτι οἱ νεκροὶ ζοῦν ὁλόσωμοι στὸν παράδεισο. Γι' αὐτὸ γίνεται χρῆση του Ἐνεστῶτος στὸν ἐπιτύμβιο, και ὄχι ἀορίστου ἢ παρατατικού.
5. Του θρησκευτικοῦ δόγματός του, του ὁποῖου είναι στυλοβάτης.
6. Τὴν μυστικὴ σημασία του πρώτου γράμματος της ἀραβικῆς λέξεως «μπασμέλ» ποὺ σημαίνει ἐπίκληση του ὀνόματος του Θεοῦ.
7. Δηλαδή τὸ «Μενσεβί» τὸ λαμπρὸ ἔργο (ποίημα) του Μεβλανᾶ Σελαχεντίν Ρουμή.
8. Τὴν ἀναφερόμενη στὸ ἔργο «Μαντικόντ» του Φαριντεντίν Ἀτάρ.